

NORGES BONDELAG

Oslo, 26. juni 2012

Miljøvernminister Bård Vegar Solhjell
Pb 8013 Dep
0030 Oslo

Forespørsel om møte med miljøvernministeren

Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Sau og Geit og Norges Bondelag ber med dette om et snarlig møte med miljøvernminister Bård Vegar Solhjell for å diskutere oppfølgingen av stortingets rovdyrforlik av 17. juni 2011 og tapssituasjonen for beitenæringa. Herunder ønsker våre organisasjoner å drøfte følgende tema:

1 Uttak av rovdyr

Vi viser til følgende bestemmelser i rovviltforliket om uttak av rovvilt i prioriterte beiteområder:

Kap 2.2.4: "I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert".

Kap 2.2.19: "Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein".

Ulv

Den foreløpig siste statusrapporten for ulv i Norge fra Høgskolen i Hedmark viser at det ble født tre valpekull i helnorske revirer innenfor yngleområdet for ulv i 2011 i revirene Julussa og Slettås i Hedmark, og i Aurskog i Akershus/Hedmark. Dermed er Stortingets bestandsmål om tre ynglinger nådd i 2009, 2010 og 2011. I tillegg kommer ynglinger i ytterligere tre revir langs riksgrensen.

I april/mai forlater ungdyrene sine familiegrupper og legger ut på vandring. Mange av ungvulvene vandrer til beiteområder i Sør-Norge og Trøndelag. Aust-Agder Bondelag, Aust-Agder Sau og Geit, Aust-Agder Bonde- og Småbrukerlag og Setesdal Austhei Villreinlag søkte 02.05.2012 om skadefelling av ulv. DN avslo 09.05.2012 søknaden med begrunnelse at de ikke vurderer observasjon av ulv i områder hvor det vil bli sluppet sau på beite om noen

uker å utgjøre et skadepotensial. Lignende søknader om skadefelling av ulv i Ringsaker, Stor-Elvdal, Løten, Åmot og Øyer kommuner (vedtak av 07.05.2012) og Lesja kommune (vedtak av 22.05.2012) har også blitt avslått av direktoratet med samme begrunnelser. Fra og med 1. juni har Fylkesmannsembetene hjemmel til å gi tillatelse til skadefelling basert på kvotene for slik felling vedtatt av de regionale rovviltmyndene. Fra Lesja (vedtak av 01.06.2012), Sel og Vågå (vedtak av 01.06.2012) og Rendalen (vedtak av 11.06.2012) har det kommet skadefellingssøknader på ulv som også av Fylkesmennene har blitt avslått med samme begrunnelse som direktoratet.

Dette er vi uenig i og mener dette er i strid med rovdyrforliket. I tillegg til de ovennevnte sitat fra forliket vil vi også vise til et annet sitat:

"All forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap."

I områdene rundt Hedmarksvidda har man de siste årene opplevd flere synsobservasjoner av ulv på våren før sauene slippes. Dette har vært et forvarsel om de store skadene man har fått når sauene har blitt sluppet. Slik erfaringsbasert kunnskap skal etter forliket også vektlegges i de vurderingene forvaltningen gjør.

Bjørn

Bjørn har stått for 15 – 20 % av rovvilttapene hos sau på utmarksbeite de siste årene. Det er derfor viktig å redusere mengden av hannbjørn utenfor bjørnesonene slik stortinget har forutsatt. Det ble i 2011 identifisert 151 individer av brunbjørn i Norge og antall ynglinger ble estimert til 5,9. Dette er lavere enn Stortingets bestandsmål på 13 ynglinger. Vi vil her vise til følgende merknader i rovdyrforliket:

Kap 2.1.3: "Der bestandsmålet ikke er nådd skal oppbyggingstakten ta hensyn til nødvendig tid til tilpasninger for beitebrukerne og lokalsamfunnene generelt".

Kap 3.1: "Bestandsmålet for bjørn settes til 13 årlige ynglinger. Det skal tilstrebes et jevnere forhold mellom binner og hannbjørn enn i dag, jf. pkt 2.2.17 og 2.2.18, og det settes et tak på antall hannbjørn slik at dette ikke skal overstige 1,5 ganger antallet binner. Dog ikke slik at uttak av hannbjørn tas innenfor binneområdene. Antall binner settes til 6,5 pr. yngling".

Vi er positive til at Direktoratet for naturforvaltning følger opp rovdyrforliket med uttak av hannbjørner på våren. Syv bjørner ble i vår skutt i områdene Neiden i Finnmark, Hattfjelldal i Nordland, Midtre-Gauldal/Holtålen i Sør-Trøndelag samt Hedmarksvidda. I tillegg ble det felt bjørn i Tokke i Telemark og Lillehammer i Oppland. Alle disse områdene er prioritert fordi de har hatt omfattende tap av sau de siste årene, og fordi de ligger i prioriterte beiteområder. Bjørnen som ble felt i Lillehammer og som har individnummer ST 3, er registrert hvert år siden DNA-registreringen begynte i 2005. Den er registrert i ti forskjellige kommuner og tre forskjellige fylker. Også de andre bjørnene er registrert over flere år og flere kommuner, ofte i forbindelse med skadesituasjoner.

Overvåkingsmetoden for bjørn med DNA-analyser gir mulighet for å følge bjørner over sesonger og år. En svært positiv sideeffekt ved dette er at man kan slå fast at det er tidligere kjente skadegjørere som har blitt tatt ut i vår. Slik dokumentasjon er viktig siden et av de viktigste motargumentene mot våruttak av bjørn har vært at man på bakgrunn av bjørnens forflytningskapasitet har vært svært usikre på effekten av slike uttak og om det er de typiske skadegjørerne som tas ut.

Det ble i 2011 dokumentert 100 hannbjørner og 51 binner med tilhold i Norge. Tall fra rovbaser viser at det ble tatt ut 21 hannbjørner og 1 binne i løpet av 2011 og fram til juni 2012. Justert for dette uttaket er bestandsstatus 79 hannbjørner og 50 binner. Vi vil også bemerke at om man forholder seg til ordlyden i forlikets kapittel 3.1 med 6,5 binner per yngling, så er antallet ynglinger i 2011 7,8. Her viser vi også til høringsuttalelsene fra organisasjonene til endringene i rovviltforskriften hvor departementet foreslår å beregne antallet årlige ynglinger med en modell utarbeidet av det Skandinaviske bjørneprosjektet framfor å bruke forholdstallet på 6,5 som et samlet Storting har forutsatt i forliket. Det er viktig at modellen for bestandskartleggingen for bjørn forbedres. Svakheten ved modellen er at den ikke tar inn i seg fangst/gjenfangstdata. Da en slik beregningsmetode er mye vanskeligere å etterprøve, mener vi at forholdstallet 6,5 binner per yngling må benyttes for beregning av oppnådd bestandsstatus.

Vi er positive til at miljøforvaltningen har økt innsatsen for uttak av bjørn og bidratt til at målene i rovdryforliket nås. Vi mener miljøforvaltningen må følge opp alle henvendelser om bjørn i prioriterte områder. Vi viser her til at Løten og Vang beitelag sin søknad om uttak av bjørn i prioritert beiteområde på Hedmarksvidda ble avslått av DN. Dette mener vi er i strid med rovviltforliket.

Jerv

Det er så langt i 2012 påvist 63 dokumenterte eller antatte ynglinger av jerv i Norge. Det er gjennomført 17 hiuttak, herav 11 hiuttak der tisper sammen med ungene er tatt ut. Det ble for jaktperioden 10. september 2011 – 15. februar 2012 gitt en lisenskvote på totalt 128 jerv med et tak på 85 tisper. Etter årets jakt og ekstraordinære uttak per 6. juni er det tatt ut 91 voksne jerver, herav 50 voksne tisper. Region 8 (Troms og Finnmark) ligger antallsmessig lengst fra bestandsmålet på 10 ynglinger. Selv etter ekstraordinære uttak ligger det an til totalt 20 jerveynglinger i 2012. Vi mener innsatsen for uttak av jerv i Troms og Finnmark må økes slik at rovdrybelastningen i beitenæringa ikke blir større enn hva Stortinget har forutsatt.

Også region 5 ligger høyt over bestandsmålet. Selv etter 3 hiuttak er det fortsatt igjen 9 ynglinger. Bestandsmålet for regionen er 5 ynglinger. I Hedmark har man i år hatt en effektiv jervejakt og fylt kvotene i to omganger etter at nemnda fattet et nytt vedtak om kvote når denne ble fylt første gang. Det synes likevel klart sett i lys av de tre siste års antall ynglinger (9 per år etter hiuttak) at kvotene har vært satt for lavt. Dette medfører at forvaltningen må inn å foreta hiuttak på våren, noe som er svært uheldig. Vi vil her vise til følgende merknad i forliket:

Kap 2.2.10: "Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter over tid kan reduseres til et minimum".

Gaupe

NINA har prognosert at det vil være 70 familiegrupper av gaupe før jakt i 2013. Dette er en familiegruppe mer enn før jakt i 2012 og viser at gaupebestanden fortsatt ligger over Stortingets bestandsmål på 65 familiegrupper. Gaupebestanden ligger høyest over bestandsmålet i region 2 og region 8 med om lag tre familiegrupper mer enn bestandsmålet i hver region.

Vi viser til vårt brev av 08.02.2012 til Miljøverndepartementet hvor vi er svært kritiske til departementets overprøving av rovviltnemndenes gaupekvoter. Vi mener det er avgjørende for å dempe konfliktene og øke tilliten til rovviltforvaltningen at rovviltnemndene får sin myndighet styrket slik rovviltforliket av 17. juni 2011 slår fast. Vi mener videre at lisenskvoten for 2013 må bidra til at gaupebestanden kommer ned på bestandsmålet i alle rovviltregioner.

2 Skadefelling og dokumentasjon av skader i beitesesongen

I forliket står det at Statens naturoppsyn (SNO) skal styrkes. Det er viktig at dette følges opp slik at beitelagene kan forvente å få ut de lokale rovviltkontaktene raskt ved dokumentasjon av rovviltskade. Mange av rovviltkontaktene er i annet fast arbeid i tillegg til engasjementet i SNO, noe som kan gi forsinkelser i forhold til skadedokumentasjonen. Skadedokumentasjon er en viktig del av tidslinja fra skade oppstår til en skadefellingssøknad er innvilget. Det er derfor viktig at dette skjer så hurtig som mulig.

3 Mer penger til forebyggende og konfliktdempende tiltak

Årets beitesesong er i gang med om lag 1,9 millioner sau og lam på utmarksbeite. De siste fem årene har mellom 50 og 60.000 sau blitt omsøkt erstattet som drept av fredet rovvilt, men andelen som har blitt erstattet har gått ned fra 66,7 % i 2007 til 58,5 % i 2011. I antall er det jerven som tar mest sau, tett fulgt av gaupe. Bjørn er den tredje største skadegjøreren. Innenfor ulvesonen har antallet sau på beite gått drastisk ned og de største ulveskadene er derfor knyttet til områder på utsiden av sonen som har fått besøk av ulver på jakt etter et eget revir. Det er ulven som lager det mest alvorlige skadebildet hvor det etter et angrep ofte er veldig mange døde og skadede sauer og lam.

For at beitebrukerne skal kunne forebygge mot rovdyrskader på best mulig måte er midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT) over statsbudsjettet svært viktig.

Rovdyrforliket peker på økt innsats for kursing av skadefellingsjaktlag, midler til kursing av jegere, omstilling av beitebruk i prioriterte rovdyrområder, etc. Disse tiltakene dekkes av den samme FKT-potten som de tradisjonelle forebyggende tiltakene. Midlene over statsbudsjettet

til FKT er for 2012 på 68,1 mill. Dette er det samme som i 2011. Vi mener det må settes av mer midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak i 2013 slik at satsingsområdene i rovdyrforliket kan følges aktivt opp.

4 Status for oppfølging av ulv i rovviltforliket

Vi viser til kap 4.2 om ulv i rovdyrforliket og ber om en statusoppdatering på dette arbeidet.

Kap 4.2: "Vi ønsker en avtale med Sverige, og inntil det er oppnådd, ligger dagens bestandsmål fast. Forhandlingene med Sverige skal starte umiddelbart etter at Sverige er ferdig med sin utredning. Forlikspartnerne er enige om at det skal tas stilling til endelig bestandsmål for ulv når en avtale med Sverige er på plass, senest innen 2013. Stortinget skal holdes orientert om forhandlingene. Det søkes å få dette på plass senest innen 2013."

Med hilsen

Per Skorge
Norges Bondelag

Lars Erik Wallin (sign)
Norsk Sau og Geit

Olaf Godli (sign)
Norsk Bonde og Småbrukarlag

Kopi: Landbruks- og matminister Trygve Slagsvold Vedum, Postboks 8007 Dep. 0030 Oslo